

Veckans växt v. 28 2008

Brunröd daglilja, *Hemerocallis fulva* (L.)

Det är inte ovanligt att hitta den brunröda dagliljan på gammal kulturmark - den är en riktig överlevare. *H. fulva* är triploid och sätter mycket sällan frö, förökningen är vegetativ. Varje blomma varar bara en dag. Den öppnar sig efter gryningen, sluter sig på kvällen och vissnar nästa dag. Ändå pågår blomningen under lång tid då en planta har flera stjälkar och varje stjälk har 6-12 blomknoppar som slår ut, en per dag. Blomningstid är juli.

Till Europa kom den brunröda dagliljan på 1500-talet. Den finns med i förteckningen över de växter som odlades i Olof Rudbecks botaniska trädgård i Uppsals 1655-1702. Linné gav dagliljorna släktnamnet *Hemerocallis*. *Hemero* betyder dag och *kallos* skönhet. I Linnés blomsterur avslutar den brunröda dagliljan dagen när den klockan åtta på kvällen slår samman sina kronblad.

I ursprungslandet Kina finns många sorter av *H. fulva*, där den inte bara odlas till prydnad utan också som grönsak. Blomknopparna skördas och används endera färska eller torkade. I västvärlden är den vanligaste sorten 'Europa'. Det är också den äldsta och mest välkända av de brunröda dagliljeklonerna.

Det finns även fyllda rödbruna dagliljor som liknar 'Europa' beträffande blomfärg, växtsätt, blomningstid och att blommorna bara är utslagna en enda dag.

Den första noteringen för fylld brunröd daglilja är från 1712 i Japan. Där är den väl spridd och till viss del även i Kina, både i odling och som trädgårdsflyktig. Ursprunget är okänt.

1860 introducerades den första fyllda dagliljan i Europa under namnet "Hemerocallis disticha flore pleno". Några år senare nämns en "Hemerocallis Kwanso foliis variegatis" från Japan. Den illustrerades i en färglagd plansch som visar de vitrandiga bladen och en blomma som är något mindre fylld än den förstnämnda. Dagliljan med de variegerade bladen kallades för "Hemerocallis Kwanso flore-pleno". Beteckningen 'Kwanso' användes först för en daglilja som var både variegerad och fylld.

Även i svenska kataloger fanns fyllda rödbruna dagliljor till försäljning. I Alnarps trädgårdars priskurant från 1896 står "H. fulva fol. varg.=Kwanso fol. varg.". Göteborgs Trädgårdsförenings katalog för 1918 har tre olika fyllda dagliljor, H. disticha flore pleno, H. fulva flore pleno och H. Kwanso, i sitt utbud.

'Kwansos' vitrandiga blad förklaras som en typ av chimär som bildas när enstaka celler muterar i en växt. Ibland uppstår s. k. återslag, då skott med helgröna blad plötsligt uppträder. En del av de fyllda brunröda dagliljorna med helgrönt bladverk som nu finns i odling kan alltså komma från variegerade 'Kwanso'-dagliljor.

När bladverket hos fyllda brunröda dagliljor är helgrönt bör idag *H. fulva* 'Flore Pleno' användas och då bladen är vitrandiga *H. fulva*'Kwanso'.

Text och foton: Anita Ireholm

